

Els reconeixes?

Set endevinalles sobre els elements de la taula periòdica

ANDER GOIKOETXEA, ALEJANDRO PEÑA, IVAN CARRALS, SIENA RAMSEY, URANIYA RIRIS,
MARC PEDRÓS, JUAN CASELLES
4t ESO - IES Antoni Llidó - Xàbia

Segur que en les classes de Química t'han parlat dels elements de la Taula Periòdica. Malgrat això, a voltes alguns d'ells se senten uns grans desconeguts per al públic. Per això, i amb ajuda d'alumnes de 4t ESO, alguns elements volen presentar-se. A vore si els endivines!

PRIMERA

- Hola amics i amigues, és hora de presentar-me. El meu nom és X, sóc un element químic. Encara no sé qui fou el meu descobridor, però ell em va situar en el grup II de la Taula Periòdica i sóc un metall de transició.

De cap de les maneres em trobareu aïllat en la natura, ja que la gent m'extrau de les mines de coure, or i plom, i em solen obtindre com a producte secundari.

Estic acostumat que la gent em compare amb l'or, i em deprimeix perquè aquell sempre ix guanyant, perquè és més car i bonic. Als dos ens solen vendre com a joies, tanmateix, les que fabriquen amb el meu oponent són més cares i precioses.

Com que sóc un metall, conduisc l'electricitat. Estic orgullós de mi mateix perquè diuen que sóc el millor conductor del corrent elèctric entre els metalls. Em solen comprar els humans, però no pel meu ofici de conduir l'electricitat ja que sóc més car que altres companys metàl·lics que també fan bé aquesta feina i cobren menys.

Modèstia a banda, també em consideren un dels millors elements per a fabricar polseres, a més de l'or, és clar. Però hi ha un costat obscur en el meu comportament: els humans també fabriquen armes blanques amb mi. Això vol dir que *amb mi* s'han comés assassinats i jo em sent fatal. Almenys, tinc un altre ús que compensa aquesta part delictiva: la meua utilització en medicina.

Ah, se m'oblidava! També m'han usat per a la fabricació de monedes.

He d'acomiar-me, em requereixen per a la fabricació d'una polsera i ja està preparat el soldador, espere haver-vos servit d'ajuda.

SEGONA

- Hola, xics i xiques, sóc el senyor X. Em considere valuós perquè em trobe per tot arreu i això que no ho aprecieu. Treballe d'aliment de les plantes.

Quan em sotmeten a pressió, em convertisc en una joia preciosa: el diamant, sí ja sé que em vols, però sóc molt car.

M'utilitzes cada dia i no te n'havies adonat. M'uses en classe i em pots esborrar amb una goma, si t'enganyes, quan em trobe a voltes combinat amb l'argila. Suppose que ja deus saber qui sóc.

M'utilitzen com a derivat dels combustibles fòssils, en plàstics i gasolines.

Encara que no t'ho cregues, també treballe en el món de la medicina: et cure la panxeta quan estàs malalt, ja que sóc un component d'algunes pastilles per a l'estomac.

Però com tot el món, tinc una part negativa, una ombra al meu interior. Alguns dels meus compostos poden ser tòxics i en fase gasosa poden ser inflamables.

A més, he participat com a extra en una escena d'una pel·lícula. Va ser incomparable la meua interpretació quan Superman em transformava en un preciós diamant amb la mà. Tanmateix, no intentes fer-ho en classe perquè et quedaràs amb les ganes. Qui sóc?

TERCERA

- Hola, el meu nom és X. Visc en la columna dels halògens i pese 126,9 umas, que és bastant, comparat amb els meus companys. Forme làmines de color violeta intens. Sublime amb facilitat i reconec que els gasos violeta que emet fan mala olor.

Vosaltres no ho sabeu, però esteu més en contacte amb mi del que creieu, ja que en les persones em trobe en la tiroxina de la glàndula tiroides. Quan no estic apareix el boci. També estic en la mar.

Els humans solen usar-me com antisèptic en solució aquosa. Fins ací la meua biografia que em requereixen al laboratori.

QUARTA

- Vaig nàixer en 1776 quan Johann Gottlob Lehmann em va trobar per primera vegada. Estava en un mineral dels Urals de color taronja rogenc, per això, quan em van veure per primera vegada es pensaven que es tractava d'un plom roig. El 1797, el meu oncle Louis Nicolas Vauquelin va fer de mi tot un òxid de profit.

En la meua infantesa, durant els segles XVIII y XIX em feien treballar en els tallers del pintors com a pigment de color groc brillant.

Finalment, vaig canviar de feina, i a finals del XIX vaig desenvolupar la meua vocació en el món de la metal·lúrgia, on podia actuar com a additiu en els acers. Ara com ara, un 85% de la meua producció es utilitzada en aliatges metàl·liques. En realitat estic per tot a arreu. No és modèstia però constituec un dels materials més importants de la metal·lúrgia, ja que done resistència a les aliatges i, com que sóc tan meravellós, done un acabat brillant a tot.

Constituïsc un 12% de l'acer inoxidable i encara m'utilitzen en la pintura, ja que les meues sals presenten una varietat gran de colors. De nou, sóc molt dur contra un dels meus enemics mortals, la corrosió. Majoritàriament em trobe en els banys de les vostres cases, en els electrodomèstics, en parts dels vostres cotxes. Qui sóc?

CINQUENA

- Em presente. Em diuen l'element X i sóc un metal·loide, però, pareu atenció, també treballo com a semiconductor. Em portes en el teu cos des que naixes. Malgrat això, sóc el protagonista de nombroses combinacions malèvols, compostos extremadament tòxics, encara que també estic present en alguns medicaments.

No sóc perjudicial, però ja se sap, les males companyies... Quan estic una miqueta rovellat, forme un compost blanc, inodor i insípid, conegut internacionalment com: "X, el rei dels verins!"

Durant segles va ser difícil detectar-me en l'aigua, en l'aire o en el menjar. Aquesta és la causa que moltes persones han mort per la meua culpa al llarg de la història. He treballat al servei de nobles com els Bòrgia, i fins i tot em vam trobar al cabell de Napoleó.

Que trist! Em sent un assassí, però en el fons no m'importa perquè sóc malvat. Segur que no coneixes els meus enemics, J. Marsh i el metge Mateu Orfila, un científic menorquí que va treballar a París. A partir d'ells, ja no vaig poder fugir amb tanta facilitat de la justícia.

L'any 1944 vaig treballar a Hollywood. Com recorde els rodatges amb Cary Grant! Sí, sí, ja sé que només era un paper secundari, però una cosa és certa, sense mi la pel·lícula no haguera existit. Has de respectar-me, perquè la meua dosi letal són 120 mg, amb mig gram en el menjar o la beguda et puc matar. Qui sóc?

SISENA

- Bon dia! Sóc X, un element de la Taula Periòdica. No puc dir-te el meu nom, però sí que abans em deien Ununubi. Tinc la mateixa edat que la majoria de vosaltres, ja que vaig ser descobert per primera volta el 1996. Vaig nàixer quan uns científics van col·lidir un àtom de zinc i un de plom.

Des d'aleshores, he aparegut moltes voltes però ningú no m'ha vist mai. Tot i això, no m'agrada viure. Els éssers humans m'espanten, per això encara ningú no m'ha vist, preferesc viure en un ambient de laboratori. A més, com que sóc jove i no sé controlar-me no em resulta fàcil aparèixer, i quan ho faig perd el control i em muic. No he arribat a viure més de 10 minuts.

Tinc alguns amics com el mercuri, encara que en algunes coses m'assemble al roentgeni.

M'agraden l'electricitat i la calor, em donen bones vibracions. Això sí, que cap element gose reptar-me, no només pels companys amb qui comparteix fila, que són molt roïns, sinó perquè jo sóc el més gran i pesat del tots.

Per quants protons estic format? Ja us ho he dit.

SETENA

- Hola, sóc X. Sóc invisible i mentre una part de la població m'odia, l'altra em vol i em necessita. Per què hi ha gent que m'odia?

Doncs, sembla que a conseqüència del fet que sóc menys dens que l'aire que envolta la Terra i m'he endut una gran quantitat de menudes il·lusions per davant.

Però és que tinc un petit problema: m'agraden les altures, sempre vull estar per damunt de la superfície terrestre i aquest és el motiu pel qual gran part de la població em vol i em necessita. Per exemple, quan m'has estudiat deus haver vist que estic en la part més alta de la Taula Periòdica dels elements (potser per això tire sempre cap amunt).

A més, segur que coneixes els dirigibles, eixos enormes globus capaços de volar alt i que poden transportar gent, doncs, jo sóc qui fa que aquests aparells s'elevin en el cel. Això sí, mai no em voràs, ja que sóc incolor i solc estar en estat gasós.

També volia contar-te que si alguna volta et donen l'oportunitat d'absorbir-me, fes-ho i ompli els teus pulmons amb mi. Així, quan tornes a parlar sentiràs que la veu se t'ha fet aguda i riuràs amb els teus amics. Tanmateix, no ho faces moltes vegades perquè em cansaré i et provocaré marejos, pesadesa i mal de cap. Qui sóc?

As2O3); Conte 6: Copernici, Cn; Conte 7: Heli, He
 Conte 1: Plata o argent, Ag; Conte 2: Carboni, C; Conte 3: Iode, I; Conte 4: Crom, Cr; Conte 5: Arsenic, As (El compost és el triòxid de diarsenic

SOLUCIONS

